

Cytûn – Churches together in Wales

New environmental regulations in Wales: A note for churches

This note is provided to assist churches in Wales.

It is not intended to be legal advice, and should not be regarded as such.

1. Prohibition of the supply of some single-use plastics from 30 October 2023

Many churches are already voluntarily reducing or eliminating their use of single-use plastic. Earlier this year, Senedd Cymru passed the [Environmental Protection \(Single-use Plastic Products\) \(Wales\) Act 2023](#). On 24 October 2023, the Senedd decided that most – but not all – of the provisions of that Act will come into force on **30 October 2023**.

From that date it will be illegal to supply (**whether for sale or free of charge**) certain single-use plastic items. These are:

- Single-use plastic plates – this includes paper plates with a laminated plastic surface
- Single-use plastic cutlery – for example forks, spoons, knives
- Single-use plastic drinks stirrers
- Cups made of expanded or foamed extruded polystyrene
- Takeaway food containers made of expanded or foamed extruded polystyrene
- Single-use plastic balloon sticks
- Single-use plastic-stemmed cotton buds
- Single-use plastic drinking straws – with exemptions so people who need them to eat and drink safely and independently can continue to have them

This covers all single-use plastic versions of these products, including those that are made of other materials but laminated with plastic, and plastic items that claim to be biodegradable or compostable. The use of such terminology on the product or its packaging will not make it legal.

For many churches, a return to using traditional crockery and cutlery will be the simplest solution. But in some settings this may not be possible. In that case, churches must use either reusable items made from other materials (which can include items made of reusable hard plastic), or with disposable versions made of non-plastic materials, such as paper, wood or cardboard.

It is the responsibility of the local church and the users of its premises (and ultimately of the trustees of that church, in accordance with the relevant denominational structure) to ensure that these rules are followed.

Possessing single-use plastic items will not be an offence, but as they cannot be supplied - even free of charge - after 30 October 2023, all items not required for use by those who have a specific need to use such items, should be disposed of responsibly. Some local authorities or other recycling agents (such as some supermarkets) may be able to take some or all of these items for recycling – please enquire locally.

Additional information can be found in the [Welsh Government guidance document](#).

It is intended to extend the ban to additional products in due course, and the Act allows Welsh Ministers to add to this list.

Churches may find it helpful to be reminded of why this ban has been introduced – see the websites of the [Marine Conservation Society](#) and [Surfers Against Sewage](#).

2. Separating waste for recycling and tightening food waste regulations from 6 April 2024

Most churches are already conscientious about recycling as much of their waste as possible. It is, of course, good practice to reduce the amount of waste you send to recycling by finding ways to re-use items safely, or turn them into something else – many church children’s groups enjoy junk modelling, and will already, for example, use empty egg boxes for a multitude of games and so on.

From 6 April 2024, all non-domestic premises – including churches, community halls, etc – will be required to sort their waste for recycling more thoroughly. This is to ensure the waste can actually be recycled – mixed waste can cause cross-contamination and prevent recycling.

The final regulations have not yet been published, but [guidance](#) is available on the Welsh Government website. In essence, waste for recycling will need to be separated by the owner/manager of premises, or by the operator of an activity, into six separate containers:

1. Paper and card
2. Plastic, metal and cartons and other similar packaging – but remember that the supply of many single-use plastic items will have been banned on 30 October 2023
3. Glass
4. Food waste (see further below)
5. Unsold* textiles
6. Unsold* small electrical equipment

* We understand that “unsold” will mean “never sold”, so these categories are unlikely to apply initially to churches or charity shops which sell second-hand goods. However, Welsh Government’s stated intention is to extend the requirement to recycle to **all** textiles within three years, and **all** small electrical equipment within two years, so churches should start to get ready for this change now.

It will be illegal to send waste in any of the above categories to incineration or landfill, and it will be illegal to send wood waste to landfill (although it can still be incinerated).

There is considerable detail on the exact definitions of these materials, what to do with waste made of mixtures of different materials, and so on in the [draft code of practice](#). This is not easy to navigate, and Cytûn has written to Welsh Government making a large number of suggestions as to how this guidance could be made clearer. It is to be hoped that more user-friendly guidance will be published before April 6. Cytûn will update our guidance when that happens.

Placing the incorrect waste in the incorrect container could lead to a fixed penalty notice (fine) being issued by the local authority, although Welsh Government say that the intention is to remind and educate first before applying penalties. The managers and trustees of multi-use premises – such as many church buildings – should therefore begin to ensure that all users are aware of the new regulations and how to recycle waste in future **well in advance of April 2024**.

Hazardous waste (such as batteries, solvents, pesticides, and so on) will – as now – need to be disposed of safely and separately from the recycling containers.

Definitions of household and commercial waste

Most places of worship, “premises used wholly or mainly for public meetings” (such as church halls and community centres) and charity shops are eligible for free household waste collection under the [Controlled Waste \(England and Wales\) Regulations 2012](#). For churches, the only exceptions are likely to be church cafes or shops which operate on a commercial basis, and residential centres, which need to arrange commercial waste collection. We understand that Welsh Government is not intending to amend the 2012 regulations.

However, even those premises eligible for free household waste collection will need to separate their waste into six containers as described above. It will be for the local authority to determine how these are collected – whether free of charge by its commercial waste collection service, or (as now in most cases) by

its household waste collection, and how to deal with the differences in separation requirements between domestic premises (homes) and these new regulations.

Churches may be approached by local authorities seeking to transfer them to their commercial waste collection service from April 2024. If so, **churches should ensure that this collection will continue to be free of charge, and if necessary refer the local authority to the 2012 regulations.**

Food waste

The legal requirement to separate and recycle food waste will apply to premises that produce 5kg or more of food waste per week (if you produce less, it will be legal to put food waste in the general, non-recyclable, waste stream). However, it is good practice to separate and recycle all food waste, even small amounts, and this can be collected free of charge as household waste. We would therefore encourage churches to do so.

In addition, there will be a **ban on disposing any amount of food waste down the sink or into a public drain or sewer**. This applies not only to pouring food directly into the sink or drain, but means it will no longer be permitted to use equipment such as macerators, enzyme digesters or de-waterers. Churches should ensure that users of their premises are aware of this. You will not have to uninstall any such equipment you have, but it is probably a good idea to uninstall or disconnect it, in order that it is not used by accident. **Discharge of food waste into the public drains or sewers will be an offence** and if this does happen, fixed penalty notices may be issued to the premises or operator concerned.

24.10.2023

Parch./Revd Gethin Rhys

Swyddog Polisi / Policy Officer

Cytûn: Eglwysi Ynghyd yng Nghymru | Cytûn: Churches Together in Wales

Swyddfa gofrestredig: Tŷ Hastings House, Llys Fitzalan Court, Caerdydd/Cardiff CF24 0BL

Mudol/Mobile: +44 (0)7889 858062

 Hapus I gyfathrebu yn Gymraeg neu Saesneg. Happy to communicate in Welsh or English

Mae Cytûn yn gwmni cofrestredig yng Nghymru a Lloegr | Rhif: 05853982 | Enw cofrestredig: "Cytûn: Eglwysi Ynghyd yng Nghymru/Churches Together in Wales Limited" | Mae Cytûn yn elusen gofrestredig | Rhif: 1117071 |

Cytûn is a registered company in England and Wales | Number: 05853982 | Registered name: "Cytûn: Eglwysi Ynghyd yng Nghymru/Churches Together in Wales Limited" | Cytûn is a registered charity | Number: 1117071

Cytûn – Eglwysi ynghyd yng Nghymru

Rheoliadau amgylcheddol newydd yng Nghymru: Nodyn i eglwysi

Darperir y nodyn hwn i gynorthwyo eglwysi Cymru.

Ni fwriedir iddo fod yn gyngor cyfreithiol, ac ni ddylid ei ystyried felly.

1. Gwahardd cyflenwi rhai plastigau untro o 30 Hydref 2023 ymlaen

Mae llawer o eglwysi eisoes yn wirfoddol yn lleihau neu'n dileu eu defnydd o blastig untro. Yn gynharach eleni, pasiodd Senedd Cymru [Ddeddf Diogelu'r Amgylchedd \(Cynhyrchion Plastig Untro\) \(Cymru\) 2023](#). Ar 24 Hydref 2023, penderfynodd y Senedd y bydd y rhan fwyaf – ond nid y cyfan – o ddarpariaethau'r Ddeddf honno yn dod i rym ym mis Hydref. 30 2023.

O'r dyddiad hwnnw bydd yn anghyfreithlon i gyflenwi (**boed trwy eu gwerthu neu eu rhoi am ddim**) rhai eitemau plastig untro, sef:

- Platiau plastig untro – mae hyn yn cynnwys platiau papur ag arwyneb plastig wedi'i lamineiddio
- Cytleri plastig untro – er enghraifft ffyr, llwyau, cyllyll
- Trowyr diodydd plastig untro
- Cwpanau wedi'u gwneud o bolystyren ymestynedig neu bolysteryn sbwng allwthiedig
- Cynwysyddion bwyd tecawê wedi'u gwneud o bolystyren ymestynedig neu bolysteryn sbwng allwthiedig
- Ffyn balwn plastig untro
- Ffyn cotwm plastig untro
- Gwellt yfed plastig untro – gydag eithriadau fel y gall pobl sydd eu hangen i fwyta ac yfed yn ddiogel ac yn annibynnol barhau i'w cael

Mae hyn yn cynnwys pob math o'r cynhyrchion hyn sy'n cynnwys plastig untro, gan gynnwys y rhai sydd wedi'u gwneud o ddeunyddiau eraill ond sydd wedi'u lamineiddio â phlastig, ac eitemau plastig sy'n honni eu bod yn fioblastigau neu y gellir eu compostio. Ni fydd defnyddio terminoleg o'r fath ar y cynnyrch neu ar y pecyn yn eu gwneud yn gyfreithlon.

I lawer o eglwysi, dychwelyd at ddefnyddio llestri a chyllyll a ffyr traddodiadol fydd yr ateb symlaf. Ond efallai na fydd hyn yn bosibl mewn rhai lleoliadau. Yn yr achos hwnnw, rhaid i eglwysi ddefnyddio naill ai eitemau y gellir eu hailddefnyddio wedi'u gwneud o ddeunyddiau eraill (a all gynnwys eitemau wedi'u gwneud o blastig caled y gellir ei aildefnyddio), neu eitemau tafladwy wedi'u gwneud o ddeunyddiau nad ydynt yn blastig, fel papur, pren neu gardbord.

Cyfrifoldeb yr eglwys leol a defnyddwyr ei hadeiladau (ac yn y pen draw ymddiriedolwyr yr eglwys honno, yn unol â'r strwythur enwadol perthnasol) yw sicrhau bod y rheolau hyn yn cael eu dilyn.

Ni fydd meddu ar eitemau plastig untro yn drosedd, ond gan na ellir eu cyflenwi – hyd yn oed yn rhad ac am ddim – ar ôl 30 Hydref 2023, dylid cael gwared arnynt yn gyfrifol. Efallai y bydd rhai awdurdodau lleol neu fannau ailgylchu eraill (fel rhai archfarchnadoedd) yn gallu mynd â rhai neu bob un o'r eitemau hyn i'w hailgylchu – holwch yn lleol.

Mae gwybodaeth ychwanegol ar gael yn [nghanllawiau Llywodraeth Cymru](#).

Bwriedir ymestyn y gwaharddiad i gynhyrchion ychwanegol maes o law, ac mae'r Ddeddf yn caniatáu i Weinidogion Cymru ychwanegu at y rhestr hon.

Efallai y bydd yn ddefnyddiol i eglwysi gael eu hatgoffa pam fod y gwaharddiad hwn wedi'i gyflwyno – gweler gwefannau'r [Gymdeithas Cadwraeth Forol](#) a [Surfers Against Sewage](#) (Saesneg yn unig).

2. Gwahanu gwastraff ar gyfer ei ailgylchu a thynhau rheoliadau gwastraff bwyd o 6 Ebrill 2024

Mae'r rhan fwyaf o eglwysi eisoes yn gydwybodol ynghylch ailgylchu cymaint o'u gwastraff â phosibl. Mae'n arfer da, wrth gwrs, i leihau faint o wastraff yr ydych yn ei anfon i'w ailgylchu drwy ddod o hyd i ffyrdd o aildddefnyddio eitemau'n ddiogel, neu eu troi at ddefnydd arall – mae llawer o grwpiau plant eglwysig yn mwynhau modelu sothach, a byddant eisoes, er enghraifft, yn defnyddio blychau wyau gwag ar gyfer lluo o gemau ac ati.

O 6 Ebrill 2024, bydd yn ofynnol i bob eiddo annomestig – gan gynnwys eglwysi, neuaddau cymunedol, ac ati – ddioli eu gwastraff i'w ailgylchu yn fwy trylwyr. Mae hyn er mwyn sicrhau y gellir ailgylchu'r gwastraff – gall gwastraff cymysg achosi croeshalugi ac atal ei ailgylchu.

Nid yw'r rheoliadau terfynol wedi'u cyhoeddi eto, ond mae [canllawiau](#) ar gael ar wefan Llywodraeth Ebrill. Yn ei hanfod, bydd angen i wastraff ar gyfer ailgylchu gael ei wahanu gan berchennog/rheolwr y lleoliad, neu gan drefnydd y gweithgarwch, yn chwe chynhwysydd ar wahân:

1. Papur a cherdyn
2. Plastig, metel a chartonau a phecynnau tebyg eraill – ond cofiwch y bydd cyflenwi llawer o eitemau plastig untro wedi'i wahardd ar 30 Hydref 2023
3. Gwydr
4. Gwastraff bwyd (gweler mwy am hyn isod)
5. Tecstilau heb eu gwerthu*
6. Offer trydanol bach heb eu gwerthu*

* Deallwn mai ystyr "heb eu gwerthu" fydd "erioed wedi'u gwerthu", felly mae'r categorïau hyn yn annhebygol o fod yn berthnasol yn y lle cyntaf i eglwysi neu siopau elusen sy'n gwerthu nwyddau ail-law. Fodd bynnag, bwriad Llywodraeth Cymru yw ymestyn y gofyniad i ailgylchu i'r **holl** decstilau o fewn tair blynedd, a **phob** offer trydanol bach o fewn dwy flynedd, felly dylai eglwysi ddechrau paratoi ar gyfer y newidiadau hyn nawr.

Bydd yn anghyfreithlon anfon gwastraff yn unrhyw un o'r categorïau uchod i'w losgi neu ei dirllenwi, a bydd yn anghyfreithlon anfon gwastraff pren i safleoedd tirlenwi (er y gellir ei losgi o hyd).

Ceir llawer o fanylion am union ddiffiniadau'r deunyddiau hyn, beth i'w wneud â gwastraff a wneir o gymysgedd o ddeunyddiau gwahanol, ac yn y blaen yn y [cod ymarfer drafft](#). Nid yw hwn yn hawdd i'w ddeall, ac mae Cytûn wedi ysgrifennu at Lywodraeth Cymru yn gwneud nifer fawr o awgrymiadau ynghylch sut y gellid gwneud y canllawiau hyn yn gliriach. Y gobaith yw y bydd canllawiau haws eu defnyddio yn cael eu cyhoeddi cyn Ebrill 6. Bydd Cytûn yn diweddarau ein canllawiau ninnau pan ddigwydd hynny.

Gallai rhoi'r gwastraff anghywir yn y cynhwysydd anghywir arwain at hysbysiad cosb benodedig (dirwy) gan yr awdurdod lleol, er bod Llywodraeth Cymru yn dweud mai'r bwriad yw atgoffa ac addysgu yn gyntaf cyn cosbi. Felly, dylai rheolwyr ac ymddiriedolwyr mangreoedd aml-ddefnydd – fel llawer o adeiladau eglwysig – ddechrau sicrhau bod pob defnyddiwr yn ymwybodol o'r rheoliadau newydd a sut i ailgylchu gwastraff yn y dyfodol **ymhell cyn mis Ebrill 2024**.

Bydd angen cael gwared ar **wastraff peryglus** (fel batris, toddyddion, plaladdwyr ac ati) – fel ar hyn o bryd – yn ddiogel ac ar wahân i'r cynhwysyddion ailgylchu.

Diffinio gwastraff cartref a gwastraff masnachol

Mae'r rhan fwyaf o addoldai, "mangreoedd a ddefnyddir yn gyfan gwbl neu'n bennaf ar gyfer cyfarfodydd cyhoeddus" (fel neuaddau eglwys a chanolfannau cymunedol) a siopau elusen yn gymwys i gasglu gwastraff cartref am ddim o dan [Reoliadau Gwastraff a Reolir \(Cymru a Lloegr\) 2012](#). Ar gyfer eglwysi, y tebygrwydd yw mai'r unig eithriadau i hyn fydd bwytai neu siopau eglwysig sy'n gweithredu ar sail fasnachol, a chanolfannau preswyl, sydd angen trefnu casgliadau gwastraff masnachol. Deallwn nad yw Llywodraeth Cymru yn bwriadu diwygio rheoliadau 2012.

Fodd bynnag, bydd angen i hyd yn oed y safleoedd hynny sy'n gymwys i gasglu gwastraff cartref am ddim wahanu eu gwastraff yn chwe chynhwysydd fel y disgrifir uchod. Mater i'r awdurdod lleol fydd penderfynu sut mae'r rhain yn cael eu casglu – boed yn rhad ac am ddim gan ei wasanaeth casglu gwastraff masnachol, neu (fel yn y rhan fwyaf o achosion ar hyn o bryd) gan ei gasgliad gwastraff cartref, a sut i ymdrin â'r gwahaniaethau mewn gofynion gwahanu rhwng eiddo domestig (cartrefi) a'r rheoliadau newydd hyn.

Gall y bydd awdurdodau lleol yn cysylltu ag eglwysi i geisio eu trosglwyddo i'w gwasanaeth casglu gwastraff masnachol o fis Ebrill 2024. Os felly, **dylai eglwysi sicrhau y bydd y casgliad hwn yn parhau i fod yn rhad ac am ddim, ac os bydd angen, dylid cyfeirio'r awdurdod lleol at reoliadau 2012.**

Gwastraff bwyd

Bydd y gofyniad cyfreithiol i wahanu ac ailgylchu gwastraff bwyd yn berthnasol i safleoedd sy'n cynhyrchu 5kg neu fwy o wastraff bwyd yr wythnos (os ydych yn cynhyrchu llai, bydd yn gyfreithlon rhoi gwastraff bwyd yn y ffrwd wastraff gyffredinol, na ellir ei hailgylchu). Fodd bynnag, mae'n arfer da i wahanu ac ailgylchu'r holl wastraff bwyd, hyd yn oed meintiau bach, a gellir casglu hwn yn rhad ac am ddim fel gwastraff cartref. Byddem felly am annog eglwysi i wneud hynny.

Yn ogystal, bydd **gwaharddiad ar waredu unrhyw faint o wastraff bwyd i lawr y sinc neu i mewn i ddraen neu garthffos gyhoeddus**. Mae hyn yn berthnasol nid yn unig i arllwys bwyd yn uniongyrchol i'r sinc neu ddraen, ond yn golygu na fydd modd bellach defnyddio offer megis mwydwy, treulwyr ensymau na dulliau tynnu dŵr. Dylai eglwysi sicrhau bod defnyddwyr eu hadeiladau yn ymwybodol o hyn. Ni fydd yn rhaid i chi ddadosod unrhyw offer o'r fath sydd gennych yn eich eiddo, ond mae'n debyg ei bod yn syniad da ei ddadosod neu ei ddatgysylltu, fel nad yw'n cael ei ddefnyddio ar ddamwain. **Bydd gollwng gwastraff bwyd i ddraeniau neu garthffosydd cyhoeddus yn drosedd** ac os bydd hyn yn digwydd, gellir rhoi hysbysiadau cosb benodedig i'r eiddo neu drefnydd y gweithgarwch perthnasol.

24.10.2023

Parch./Revd Gethin Rhys

Swyddog Polisi / Policy Officer

Cytûn: Eglwysi Ynghyd yng Nghymru | Cytûn: Churches Together in Wales

Swyddfa gofrestrdig: Tŷ Hastings House, Llys Fitzalan Court, Caerdydd/Cardiff CF24 0BL

Mudol/Mobile: +44 (0)7889 858062

Hapus i gyfathrebu yn Gymraeg neu Saesneg. Happy to communicate in Welsh or English

Mae Cytûn yn gwmni cofrestredig yng Nghymru a Lloegr | Rhif: 05853982 | Enw cofrestredig: "Cytûn: Eglwysi Ynghyd yng Nghymru/Churches Together in Wales Limited" | Mae Cytûn yn elusen gofrestrdig | Rhif: 1117071 | Cytûn is a registered company in England and Wales | Number: 05853982 | Registered name: "Cytûn: Eglwysi Ynghyd yng Nghymru/Churches Together in Wales Limited" | Cytûn is a registered charity | Number: 1117071